

Ερημοποίηση και ξηρασία

ΜΕΓΑΛΟΙ ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ,
ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ Η ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΣΧΕΣΕΩΝ

Κάθε χρόνο, ο ΟΗΕ επέλεξε (από το 1995) η 17η Ιουνίου να είναι μια ημέρα αφιερωμένη στα φαινόμενα της ερημοποίησης και της ξηρασίας.

Ερημοποίηση καλείται το φαινόμενο της υποβάθμισης της παραγωγικής ικανότητας των εδαφών, της σταδιακής απώλειας της γονιμότητάς τους και αντίστοιχα της δυνατότητας αναστάσής τους.

Στις συνθήκες αυτές η γη αδυνατεί να απορροφήσει τα νερά της βροχής, τα οποία, ρέοντας ορμητικά, παρασύρουν μεγάλες ποσότητες χωμάτων, προκαλώντας διαβρώσεις, δηλαδή ακόμη μεγαλύτερη οικολογική καταστροφή και εξαντλούν ακόμη περισσότερο τα διαθέσιμα αποθέματα νερού.

Επιπλέον, στους γεωργούς καλλιεργητές και κτηνοτρόφους προκαλεί ανυπολόγιστη απώλεια εισοδήματος. Στις περιοχές αυτές η κατάσταση του περιβάλλοντος και η ποιότητα της ζωής υποβαθμίζονται διαρκώς. Αυτά αναφέρονται στα επιστημονικά εγχειρίδια που καθορίζουν το περιεχόμενο της σημερινής ημέρας.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του ΟΗΕ, κάθε χρόνο στον πλανήτη χάνονται 120 εκατ. στρέμματα γης με την ερημοποίηση.

Στην Ελλάδα εκτιμάται ότι το ένα τρίτο των εδαφών της υπόκειται σε υψηλό δυνητικό κίνδυνο ερημοποίησης, ενώ στη Θεσσαλία τα προβλήματα από το φαινόμενο αυτό τα βιώνουμε έντονα εδώ και πολλά χρόνια.

Επιπλέον το υδατικό έλλειμμα

στη Γεωργία, κάτι όμως που τα αρμόδια όργανα της Διοίκησης δεν υποβοηθούν, επί της ουσίας αρνούνται να παρακολουθήσουν, να καταμετρήσουν τις καταναλώσεις και να ελέγξουν τυχόν υπερβάσεις. Έτσι η Πολιτεία, αυτόματα, καθίσταται ηθικός αυτουργός για τη συνεχιζόμενη καταστροφή.

Επίσης, στο πλαίσιο του εγκεκριμένου ΣΔΥ, προβλέπονται έργα συγκέντρωσης υδάτων (ταμιευτήρες), δηλαδή φράγματα περιμετρικά του κάμπου (Σκοπιά Φαρσάλων, Πύλη, Νεοχώρι, Ελκασσόν κ.λπ.) μέσα στη λεκάνη απορροής του Πηνειού.

Αλλά και στην άλλη, Θεσσαλική ενδιαφέρωντος, λεκάνη απορροής (Αχελώου) στο ΣΔΥ του 2014 προβλεπόταν η μεταφορά νερού στον κάμπο από τον ημιτελή ταμιευτήρα Συκιάς, μέσω της (ήδη κατασκευασμένης) σήραγγας Πευκόφυτου, που έχει έξοδο πάνω από το Μουζάκι.

Όμως όλοι οι παραπάνω σχεδιασμοί έχουν μείνει στα χαρτιά και τα ημιτελή έργα σε εγκατάλειψη.

Με τον τρόπο αυτό οι αγρότες (μέσα στην αγωνία τους), «εξωθούνται» να χρησιμοποιήσουν όσα νερά προσφέρονται στη φύση, έστω και εάν η καταστροφή των οικοσυστημάτων στα ποτάμια και στους υπόγειους υδροφόρους είναι εντεινόμενη και απόλυτα επιβεβαιωμένη. Ιδιαίτερα η πτώση της στάθμης των υπόγειων υδροφορέων προκαλεί διείσδυση θαλασσινού νερού που αυξάνει την αλκαλικότητα των νερών άρδευ-

ματικές αντιπαραθέσεις (π.χ. ποιοι είναι υπέρ ή κατά του Αχελώου), ενώ στο μεταξύ ο καιρός περνά και στην πράξη δεν υλοποιούνται οι αναγκαίες παρεμβάσεις για σημαντικά έργα.

Δυστυχώς ούτε στρατηγική έχουν χαράξει, ούτε ένα αξιόπιστο σχέδιο (masterplan) έχουν εκπονήσει, ούτε φροντίζουν να τελειώσουν επιτέλους πολυτίμητα ημιτελή έργα, όπως του Αγιονερίου (στη λεκάνη Πηνειού) και της Συκιάς (στη λεκάνη Αχελώου).

Στην πράξη, αναφέρονται στα υδατικά και οικολογικά προβλήματα μόνο όταν και όσο απαιτείται για την προσωπική τους προβολή και για «απολογισμούς» ενεργειών, χωρίς όμως να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για μαζική και συστηματική πίεση προς τα κέντρα αποφάσεων. Επίσης, ανάλογα με το «χρώμα» της εκάστοτε κυβέρνησης, συχνά παρατηρούνται σημαντικές διαφορές στην ένταση των πιέσεων προς τα κεντρικά πολιτικά όργανα. Ας ελπίσουμε να είναι τυχαίο το γεγονός ότι σε προηγούμενα χρόνια υπήρχε μεγαλύτερη συχνότητα ανακοινώσεων (και μάλιστα πολύ αιχμηρών) από πολλούς Θεσσαλικούς φορείς, κάτι που όμως δεν βλέπουμε σήμερα να συνεχίζεται.

Μέσα στα όσα προαναφέραμε, ας μην παραλείψουμε την απουσία οποιασδήποτε θεσμικής παρέμβασης στο ζήτημα της διαχείρισης των υδάτων. Ούτε σε αυτό οι αρμόδιοι (κεντρικά και τοπικά) επέδειξαν τόλη και ενδιαφέρον ώστε να αλληλέν-

συμβολή στην αντιμετώπιση φαινομένων οικολογικής υποβάθμισης, τον ενεργειακό μετασχηματισμό της χώρας (πράσινη ενέργεια), την αγροτική πολιτική κ.ά. Στον λίγο χρόνο που (εκ των πραγμάτων) διατίθεται για υποβολή προτάσεων, οφείλουν να προτείνουν και να απαιτήσουν από την Κυβέρνηση και τον πρωθυπουργό κ. Κ. Μητσοτάκη προσωπικά, να τιμήσει τις υποσχέσεις του και να εντάξει ένα ολοκληρωμένο υδατικό, ενεργειακό και γεωργικό project δημόσιου χαρακτήρα, απόλυτα συμβατό με τα προαναφερθέντα κριτήρια, που θα περιέχει την ολοκλήρωση του ταμιευτήρα Συκιάς και της σήραγγας μεταφοράς Πευκόφυτου, την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας αφενός κατά τον ρου του Αχελώου, αφετέρου προς την περιοχή Μουζακίου με το σύστημα άντλησης – ταμίευσης, τη διάθεση μέρους του μεταφερόμενου νερού για οικολογική αποκατάσταση υπόγειων υδροφορέων (κυρίως στην ανατολική Θεσσαλία), τη δρομολόγηση του πολυηλεκτρού σκοπού φράγματος Σκοπιάς (με τεκμηρίωση την οικολογική αποκατάσταση της πιο υποβαθμισμένης περιοχής της Θεσσαλίας, τα Φάρσαλα), την ενίσχυση των αρδεύσεων για την γεωργική ανάπτυξη, με στόχο την εξασφάλιση της διατροφικής ασφάλειας (που τελευταία - λόγω πανδημίας - αποκτά πολύ μεγάλη σημασία) και τέλος την «υδατική» ασφάλεια της Θεσσαλικής λεκάνης από φαινόμενα ξηρασίας, που δυστυχώς αναμένεται στο άμεσο μέλλον να μας «επισκέπτονται» όλο και συχνότερα.

Να λοιπόν μια ευκαιρία μέσα στη λαίλαπα της οικονομικής κρίσης. Και σήμερα, στην περίπτωση της Θεσσαλίας, το γνωστό ρητό «οι καιροί ου μενετοί» βρίσκει ομοιολογούμενως την απόλυτη σημασία του.

έχει πλέον εκτοξευθεί σε πολύ υψηλά επίπεδα (αρκετές εκατοντάδες εκατ. κυβικά μέτρα νερού ετησίως), συνεχίζοντας ανεμπόδιστα το καταστροφικό του έργο στη Γεωργία και το περιβάλλον.

Τα μέτρα και οι δράσεις για την αναστροφή της κατάστασης είναι γνωστά αλλιά και θεσμοθετημένα (!), αφού περιέχονται στο εγκεκριμένο Σχέδιο Διαχείρισης Υδάτων (ΣΔΥ).

Υπενθυμίζεται ότι σε αυτό (ΣΔΥ) προβλέπεται εφαρμοσμένη πολιτική (με κίνητρα και άλλες παρεμβάσεις) για μείωση των καταναλώσεων νερού, κυρίως

σης με άμεσο κίνδυνο καταστροφής των εδαφών στην Ανατολική Θεσσαλία.

Το μεγαλύτερο πάντως έλλειμμα που παρατηρείται στη Θεσσαλία, είναι αναμφισβήτητα εκείνο που διαχρονικά αφορά στη σοβαρότητα και υπευθυνότητα των εκάστοτε κυβερνητικών παραγόντων και τοπικών ηγεσιών (πάντοτε με κάποιες εξαιρέσεις), οι οποίοι χρησιμοποιούν την υπόθεση των υδάτων για γενικολογίες επετειακού χαρακτήρα, ως εφιαλτήριο προσωπικής προβολής, με υποσχέσεις που δίνονται αλλιά δεν τηρούνται, με άγονες μικροκομ-

ανεξέλεγκτη χρήση των υδάτων. Στον πρόσφατο νόμο του κ. Κ. Χατζηδάκη για το περιβάλλον κανείς δεν υπέβαλε μια πρόταση, κανείς δεν ανέδειξε το μείζον για τη Θεσσαλία πρόβλημα.

Μετά τις εξελίξεις με τον κορονοϊό, η Κυβέρνηση Κ. Μητσοτάκη, η οποία σημειωτέον έδωσε για τη Θεσσαλία υποσχέσεις που δεν τήρησε, βρίσκεται, όπως όλα δείχνουν, μπροστά στη δυνατότητα χρηματοδότησης από την ΕΕ αναπτυξιακών σχεδίων και έργων μεγάλης κλίμακας (πέραν του ΕΣΠΑ), με κριτήρια επιλεξιμότητας τη

* **Αρχοντής Δημήτρης**, αρχιτέκτονας μηχανικός, πρ. δήμαρχος Καρδίτσας

* **Γέμτος Φάνης**, γεωπόνος, ομότιμος καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

* **Γιαννακός Κώστας**, γεωπόνος, πρόεδρος Γεωπονικού Συλλόγου Λάρισας

* **Γκούμας Κώστας**, γεωπόνος, πρ. πρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ/ΚΕ

* **Καλλής Γιάννης**, δικηγόρος, πρόεδρος Εταιρείας Θεσσαλικών Μελετών (ΕΘΕΜ)

* **Μπαρμπούτης Τάσος**, μηχανικός, πρ. γεν. γραμματέας ΤΕΕ/Κ-Δ Θεσσαλίας